

EDINOST

GLASILO JUGOSLOVANSKE NARODNE STRANKE

Leto I.

V Ljubljani, dne 18. avgusta 1934

Štev. 25.

Narod zahteva

za volitve — tajno glasovanje

Jugoslovanska narodna stranka se bori za splošno enako volilno pravico, toda vladna JRKD stranka narodu ne da tajnega glasovanja — Ker obstojata sedaj samo dve stranki, ena na vladi, druga pa v opoziciji, je povsem upravičena zahteva po svobodnih volitvah s tajnim glasovanjem

Narod, ki se zbira v množicah na vseh neštetihih shodih in zborovanjih Jugoslovanske narodne stranke odločno in soglasno zahteva, naj bodo vse volitve svobodne ob tajnem glasovanju. V naši državi obstojata le dve zakonito priznani politični stranki in naj se zato prepusti narodu, da glasuje svobodno za ono, za katero hoče. Ena teh strank je sicer velika in vsedržavna, imenuje se JRKD stranka ali po novem Jugoslovanska nacionalna stranka, ki ima 285 narodnih poslancev, okrog 60 senatorjev, okrog 400 okrajnih glavarjev, okrog 5000 občinskih županov in kakih 2 milijona članov, kakor vsaj vedo poročati njeni listi in časniki. V državi pa imamo vsega okrog 3 milijone volilnih upravičencev. Če vemo torej, da ima vladna JRKD stranka v svojih vrstah okrog 2 milijona volilcev, v njenih rokah pa se nahaja tudi 400 okrajnih glavarjev in 5000 občinskih županov, potem je zares čudno, zakaj se boji ta velika vladna stranka — tajnega glasovanja. Izgleda, da se JRKD stranka kljub taki svoji premoči in veličini vendarle boji — ljubezni svojega naroda, ker je neprestano več let pisala s svojim delom ves svoj program na —

Sedaj tej stranki niso mar narodove skrbi in potrebe, zato pa tudi ne da svojemu narodu niti tajnega glasovanja niti svobodnih volitev. Ko bi ona le hotela, bi mogla osrečiti v pičlem tednu ves narod z novim volilnim zakonom, ki bi vnesel med narod več zaupanja in pomirjenja. Toda ona tega noče. Hoče le nad narodom — vladati.

Vsak ve, kaj ga čaka, če se zameri onemu, ki pazi nanj in na njegov glas. Na to tudi računa vladna JRKD stranka, v kateri je okrog 400 okrajnih glavarjev in okrog 5000 občinskih županov, ki v glavnem tvorijo volilni aparat. Toda tudi to ji ne bo več pomagalo, ker je narod že spoznal vse namere in vse delovne metode — JRKD stranke.

To veliko, čeprav težko spoznanje je rodilo tudi javno, neutajljivo dejstvo, da se narod v množicah organizira v svoji Jugoslovanski narodni stranki, ki je v opoziciji in ki ima v današnji narodni skupščini samo 10 narodnih poslancev; toda ta stranka vodi odločno in neizprosno borbo za narodne politične svoboščine. Vsak že vidi in spoznava, da se more zastrašiti in ogoljufati le oni, ki je sam in ki se nima na koga nasloniti, ker je brez vsake zaščite. Čim pa smo organizirani v

svoji Jugoslovanski narodni stranki in nas je že mnogo, po vseh vaseh, občinah, okrajih in v vseh banovinah v naših organizacijah, in ker vodimo borbo za narodne pravice na čelu narodne solidarnosti: Eden za vse, vsi za enega! — bo našo moč občutila tudi JRKD ali Jugoslovanska nacionalna stranka že pri prvih prihodnjih volitvah. Ker JRKD oziroma Jugoslovanska nacionalna stranka narodu noče dati niti tajnega glasovanja, si bo narod pač mogel te pravice izvojevati le z lastno odločno, nepopustljivo in dobro organizirano borbo! Zato moramo

vsii kakor en mož v tej svoji sveti, vsenarodni in zadržavni borbi vztrajati in potrebno je, da se povsod ustanovljajo in krepe krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke.

Vsi v borbo za narodne politične pravice! Kdor stoji v tej veliki in velepomembni borbi izven nje in ob strani, ta le podpira vladno JRKD oziroma Jugoslovansko nacionalno stranko v njenem edinem in glavnem stremljenju: čimdalje vladati nad narodom, in je zato prav tako soodgovoren za težko stanje in obupne razmere med narodom in v državi.

Življenjska borba velenjskih rudarjev

Z izvedbo remedure v prodaji premoga, s povečanjem naročil in z majhno pomožno akcijo bi se položaj naglo izboljšal

Dne 9. avgusta se je zglasila na banski upravi v Ljubljani štirčlanska deputacija velenjskih rudarjev in predložila v odsotnosti g. bana njegovemu namestniku g. podbanu stvarno spomenico, sestavljeno dne 7. avgusta t. l. od delavskih zaupnikov rudarjev v velenjskem državnem premogovniku. Spomenica se glasi:

»Podpisani delavski zaupniki si dovoljujemo predložiti v imenu celokupnega delavstva, zaposlenega v državnem rudniku v Velenju, sledečo

SPOMENICO

in prosimo v skrajni stiski in bedi za najnujnejšo odpravo.

Položaj delavstva v državnem rudniku v Velenju se od leta 1923. stalno slabša in je dosegel v drugi polovici letošnjega leta naravnost katastrofalno stanje. Dočim je bilo leta 1923. zaposlenih še 888 delavcev, se je stalez istih radi manjše oddaje premoga in racionalizacije obratovanja, kljub temu, da je točasno še okrog 100 delavcev zaposlenih pri izjemnih delih na dogradnji in montaži tretjega turboagregata v tukajšnji električni centrali, znižal z današnjim dnevom na

402 DELAVCA,

po dovršitvi centrale pa je s 15. septembrom t. l. predvidevati ponovne redukcije in znižanje stalez delavstva na komaj

277 MOŽ,

kar znači, da je nad 600 rudniških delavcev-hranilcev mnogo številnih rodbin v tej dobi popolnoma izgubilo svoj kruh in zaslužek pri rudniku, oni pa, ki so, oziroma bo-

do ostali v službi, bodo imeli v avgustu in septembru komaj možnost zaslužiti celomesečno povprečno po

12 ŠIHTOV.

Razumljivo je, da pri takih in še to negotovih možnostih zaslužka isti nikakor ne more zadostovati za prehrano rudarjev in njihovih rodbinskih članov in da bi bile te rodbine prepuščene skrajni bedi in tvaravnost stradanju, ako se za iste ne doseže izredna pomoč iz javnih sredstev.

Delavstvo samo je šlo v svoji solidarnosti s sodelavci tako daleč, da je pristalo na to, da se v septembru še predvidenih borih 12 delovnih dni nadalje porazdeli na celokupni stalez 402 mož, da bi se tako preprečil odpust 125 ljudi iz službe, kar je dokaz, da je delavstvo v tem oziru storilo v resnici svoje skrajne korake.

Pri precej točnem proračunu znaša potreba v denarju z oskrbo delavskih družin z najnujnejšimi življenjskimi potrebščinami, upoštevajoč pri tem število družinskih članov, mesečno Din 200.000, dočim se predvideva v avgustu celotni zaslužek rudarjev

v netto iznosu na Din 150.000, tako, da znaša primanjkljaj za mesec avgust 1934. okrog Din 50.000; pri isti potrebi za prehrano Din 200.000, a pri znatno nižjem zaslužku komaj Din 120.000, se ta primanjkljaj zviša na celih Din 180 tisoč, tako, da bi bilo iz javnih sredstev na vsak način treba preskrbeti za ta dva meseca nujno odpravo v višini

Din 130.000.

SHOD

Jugoslovanske narodne stranke

bo v nedeljo, 19. avgusta 1934

v Dobovi pri Brežicah ob 8. uri zjutraj pred cerkvijo.

Poročali bodo narodni poslanec g. **dr. Stjepan Bačić**, predsednik akcij. odbora za Slovenijo g. **dr. Ivo Potokar** in član akcij. odb. g. **Drago Kornhauser**.

Shod se vrši ob vsakem vremenu!

Udeležite se ga polnoštevilno in privedite s seboj vse znance in prijatelje!

Ta znesek naj bi se predkazal tukajšnji Nabavljalni zadrugi državnih uslužbencev, da bi se ta podpora v obliki izdajanja življenjskih potrebščin iz zadruge po predlogu delavskih zaupnikov in v sporazumu z delavstvom pravično razdelila med vse, nujne pomoči potrebne delavske rodbine. Ta način podpore se zdi podpisanim kot edino primeren, ker dolguje delavstvo po dobljenih podatkih tukajšnjim in okoliškim trgovcem do pol milijona dinarjev, katerega dolga pa sploh ne more odplačati in zato tudi ne uživa absolutno nobenega kredita več.

Za nujno pomoč prosimo samo za ta dva meseca, ker je vendarle pričakovati v doglednem času izglasovanja zakona o samoupravah, od katerega pričakuje tudi velenjsko delavstvo ugodne posledice, tako v pogledu lažje oddaje premoga, zlasti vsem javnim ustanovam v dravski banovini, kdor tudi glede zagotovitve polne obtežbe tukajšnje velike kalorične centrale ter v zvezi s tem možnostmi večje produkcije premoga in višjega zaslužka, ki bi nudil vsaj zaposlenim rudarjem eksistenčni minimum.

Podpisani delavski delegati se z zaupanjem obračamo do najvišje upravne oblasti, da v pravični presoji predložene ji spomenice izdejavuje predvsem odobrenje in čimprejšnje izplačilo zaprosene enkratne izredne podpore za prehrano stradalih rudarskih družin, na drugi strani pa da doseže povečanje naročil velenjskega premoga s strani vseh javnih in samoupravnih institucij, kakor tudi da stori vse korake za zadostni konzum električnega toka po postavitvi povečane električne centrale v obrat ter tako odpravo obupnemu položaju velenjskega delavstva.

G. podban je rudarski deputaciji izjavil, da banska uprava podpor načelno ne daje drugače, kakor le v obliki živežnih nakazil proti odslužitvi z javnimi deli. Pripravljena je pomagati brezposelnim velenjskim rudarjem s podporo v živilih (koruzi, moki itd.), kar naj bi

ti rudarji odslužili s svojim delom pri gradnji banovinske ceste med Zavodnjo in Črno, ki je oddaljena od Velenja okrog 6 km. Kake podpore v denarju banska uprava absolutno ne more nakazati. Deputaciji je bilo tudi obljubljeni, da bo storjena pri pristojnih činiteljih intervencija glede povečanja konzuma velenjskega premoga, s čimer bi se tudi zvišala zaposlitev rudarjev.

V zvezi z gornjo resolucijo in z odgovorom, ki so ga prejeli rudarski delegati, si dovoljujemo opozoriti še na nekaj: V samem Velenju v rudniku ni mogoče dobiti premoga v manjši množini, kakor desettonski vagon, pa tudi ne v večji, ker imajo monopol na prodajo tri tvrdke, in sicer: »Kaufmann i drugovi v Zagrebu, Palmotičeva 5« dalje »Špicar, Zagreb, Hardzova 25« in »Nikola Momčilović v Beogradu, Poincareova 25«. Te tvrdke prejemajo ves premog v en gros in en detail prodajo po 6 Din stot, dočim znaša prodajna cena v Velenju na rudniku po 12 Din stot, seveda le v množini enega vagona. Seveda je potem premog v prodaji strankam s strani omenjenih tvrdk prepuščen svobodni spekulaciji glede višine cen. Le zaradi tega monopolskega prodajnega stališča omenjenih tvrdk ni mogoče pri nas dobiti v raznih mestih cenenejšega velenjskega premoga, ker rudnik slehernega interesenta zavrača na omenjene tvrdke. Tako je seveda pomanjkanje naročil velenjskega premoga neizogibno in prav v tem obstoja tudi glavni problem velenjskega premogovnika. Največ je tega kriva komplicirana povezanost vseh državnih rudnikov pod enotno ekonomsko upravo Generalne direkcije državnih rudarskih podjetij v Sarajevu. Če bi imela direkcija velenjskega rudnika proste roke pri prodaji svojega premoga in pri določanju njegovih cen, bi bila podana možnost živahne konkurence in podjetje ne bi bilo zašlo v take težave, v kakršnih se danes nahaja z delavstvom vred.

Kakšno je »bratstvo« JRKD v praksi

Tisk JRKD stranke v Sloveniji in preko tega tudi v ostali državi se je na široko, čeprav precej manj sigurno, kakor navadno, razpisal o sijajnem uspehu in udeležbi nedeljskega shoda JRKD stranke dne 12. avgusta v Brežicah. Iz povsem objektivnih virov smo prejeli celo vrsto poročil, ki skoraj soglasno in torej vidno resnično slikajo potek te nedelje povsem drugače in v zelo žalostni luči.

Ta, z največjim pompom napovedani shod, na katerem je nastopilo kar 7 govornikov, med njimi dva bivša ministra, je javno dokazal, kako se topijo vrste pristašev JRKD ali kakor pravi ljudstvo: »patent-patriotične« organizacije tudi v brežiškem okraju, kjer brani njihove podirajoče se trdnjave najhujši lev iz te »politične bratovščine«, sam silni Ivan Urek, junak brez primere v govorenju in dejanjih. Vsi govori so izzveneli ob trikrat manjši udeležbi, kakor pa so jo raztrobili režimski listi, izključno le v grmenju proti »Boju« in Jugoslovanski narodni stranki. G. Pucelj je zopet pogreval svojo znano ribniško juho o g. Dragoviču. Po njegovem mnenju je največja krivica to, da je g. Dragović še mlad (pa še koliko mlajši od g. Puclja in tudi politično sposobnejši, močnejši! Kaj bi dal g. Pucelj za Dragovičeva leta in zmoglosti! Op. pis.) in da ni zadovoljen z delom JRKD stranke. Pozitivnega ni povedal niti eden izmed govornikov nič niti v političnem niti v gospodarskem pogledu. Prali so vseprek svojega političnega zamorca, ki pa je postajal vedno bolj črn. Pri vseh izvajanjih je bilo čuti tudi precej nasprotujočih glasov, do čim so govorniki z največjim napotom vsega svojega vpliva, rok, nog, mimike in pa najetih agitatorjev in provokatorjev z vrhovnim blagoslovom alkohola dosegli nekaj hripavih »živio«-klicev in nekaj ploskanja.

Ljudi je bilo na shodu kakih 800 do največ 1000 z generalštabom, priganjači, denuncijanti in najetimi pevci vred. Bilanca shoda je morala biti z ozirom na visoke materijalne izdatke in ničev moralni uspeh skrajno porazna, ker so odhajali vodilni gospodje iz Brežic že zgodaj popoldne z zelo dolgimi obrazi. Na Vidmu so imeli jeerkadejevci pripravljene kar tri vozove za Brežice, ker pa ni bilo ljudi, ki bi hodili poslušati politične neslanosti in dolgočasnosti v Brežice, so morali ostati vozovi kar lepo doma.

Kakšnih sredstev in metod so se posluževali najeti agitatorji JRKD stranke na brežiškem shodu proti onim, ki ne trobijo v njihov rog, naj poslužijo javnosti naslednji konkretni, vseskozi resnični in z mnogimi objektivnimi, resnimi pričami potrjeni primeri:

Shodu je prisostvoval iz radovednosti med drugimi pristaši opozicije tudi kolar Franc Gunčar iz Nemške vasi, ki si je dovolil, ko je predsednik zborovanja predstavil v vrsti govornikov bivšega ministra g. Puclja, medklic: »Jaz pa pozdravljam gospo Emo!« V tem trenutku so navalili nanj oboroženi pristaši JRKD stranke, med njimi kot najagilnejši bivši mornariški kapitan in posestnik na Vidmu Janko Debelak ter sreski tajnik JRKD v Brežicah in ga divje pretepli s pendreki, rokami in nogami,

Ko je neka skupina navzočih okoličanov kritizirala to postopanje, stoječ povsem ob strani in se posvetovala o tem, kako bo potrebno zadevo pri oblasti nepristransko pojasniti, je nenadoma navalil na navzočega Josipa Ferenčaka, zasebnika z Vidma, neki priganjač JRKD stranke in ga z besedami: »Kakšno poročilo boš ti napravil«, pobil na tla, kjer ga je nato s pomočjo še nekaterih tovarišev sirovo pretepal, tako da je bil Ferenčak ves oblit s krvjo in je ugotovil pozneje zdravnik na njegovem obrazu ter sploh po glavi več ran in poškodb.

Gunčar in Ferenčak sta bila takoj nato brez upoštevanja svojega zagovora in izpovedi mnogih prič obsojena vsak na 500 Din globe oziroma 10 dni zapora.

Kako je bilo v Brežicah?

Prejeli smo naslednji dopis Brežičanov s prošnjo za objavo, čemur radi ustrezamo:

»Tit. uredništvu »Edinosti«

v Ljubljani.

Prosim, da priobčite v Vašem cenjenem listu po možnosti v prihodnji številki priloženi članek o brežiškem shodu JNS (nacionalne) stranke dne 12. VIII.

Z odličnim spoštovanjem!

Za »Boj« Brežice: **Dr. Hudelist**, t. č. podpredsednik. **Božo Srebre**, namestnik tajnika.

N. B.: Prosim, da nam pošljete približno 10 položnic, da si lahko naročimo Vaš cenjeni list!

RESNICA O »LJUDSKEM TABORU« V BREŽICAH.

Kdor je izven Brežic prečital poročilo »Jutra« o nastopu JNS dne 12. VIII. t. l., mora misliti, da to nedeljo niti eno uho našega velikega sreza ni ostalo doma. Pišejo, da je bilo »nad 4000 ljudi« in to na »trgu«, mi bi rekli v onem klavnem drevoredu. Ako ta drevored, odnosno ta prostor od vhodnega pločnika do tribune gospodov govornikov premerimo geometrijsko (— geometrija je pozitivna znanost! —), dobimo površino 280 kvadratnih metrov. Jezus Kristus je s tremi hlebi in petimi ribami nasitil 5000 ljudi. On je bil bog in ni mu bilo težko delati čudežev. A da bi oni, ki hočejo biti politični bogovi dravske banovine, mogli namestiti 4000 ljudi na 280 kvadratnih metrov velikem prostoru, o tem morajo dvomiti tudi najbolj navdušeni pristaši slovenskih Tritonov. — Dobro je, da delajo ti ljudje tako reklamo. Svet čita, vidi laž barnumske reklame, kar mu daje povoda, da z dobro dozo skepse čita in poslušava vse one tirade, katere gospodje napišejo in govoriijo.

Tako na pr.: pišejo, da njihov »neiskren« nasprotnik trdi, da Brežice niso nacionalne. Kako to gospodje mislijo, ne vemo. Za nas »nacionalen« ni političen, temveč patriotski pojem. Kdo je v ostalem oni matador brežiške JNS, ki je osumil Brežičane, da nimajo narodne zavesti, o tem bomo govorili drugič.

Trdijo, da je nekdo napačno opozoril ljudi na mednarodno avtomobilsko tekmo. Potapljaajo se prijemajo tudi za to bilko. In spet se hočemo poslužiti matematike: ako je okoli 200 tekmovalcev startalo v Zagrebu ob 4. uri v presledkih dveh minut, naj si gospodje

Popoldne po shodu se je vlačila pijana tolpa nahujskanih mladičev po Brežicah in pridrla tudi v gostilniški lokal g. Bogoviča, kjer je začela divjaško kričati in na proteste ostalih gostov tudi razbijati okna, pohištvo in posodo. V divjanju so se izpozabili celo tako daleč, da so pretepli gostilničarjevo 15 let staro hčerko do krvi, gospodinjji pa so z udarci nalomili nogo tako, da leži še danes na bolniški postelji. To je nedvomno hujše barbarstvo in podivjanost, kakor so ju v svetovni vojni uganjali Prusi, ki so prizanašali vsaj ženam in otrokom.

Vsa poštena javnost se zgraža nad to podivjanostjo in upravičeno pričakuje, da bodo oblastva nepristransko uvedla preiskavo in krivce eksemplarično kaznovala.

izračunajo, do katerega časa so mogli priti po cesti Bregana—Novo mesto.

A kdo je v resnici bil na tem shodu? Sami komandirani ljudje in večina, ki jo je prignal od poveljnikov JNS stavljeni ultimati, sama nezrela mladež, ki ne bi bila sama niti našla poti v Brežice, če jih ne bi bili njihovi delegirani predsedniki občin vodili tja.

Ze dopoldne, zlasti pa popoldne, je bilo malo da ne vse opijaneno. Še ob 19. uri je pijana tolpa »zavednih« pristašev JNS — 17 do 18 letnih dečkov, ki so se napili na tuj račun, napadla Antona Rožmana iz Gornje Pohance zato, ker ne trobi v njihov rog; ti pretepaški vitezi se bodo morali zaradi tega junaškega čina raztrezniti pred sodnijo.

Mogli smo videti komandiranca, ki so za časa govoranc kadili cigarete in obdržavali med seboj svoje partikularne zборе. Kakšno vehementno zanimanje za one besede, katere so prihajale od govorniške tribune! Bilo je tudi burlesnih momentov. Ko je nekje padel kamen in je nekdo zakričal: »Bomba!«, so se razbežali politični paži na vse kraje.

Da govorimo o govornikih? — Slišali smo staro pesem mnogih obljub, opravičb itd.

Eden izmed zagovornikov — Srb — je zaključil svoj govor s pozivom na narod, naj sledi edinole dr. Kramerju, Puclju in Ureku. Ti ljudje so si zares skovali pravcato tržno reklamo. Ali mar res mislijo, da se bo globus Slovenije zakukal v nadir, ako ga ne bodo na svojih plečih držali oni trije politični Titani? Čast jim, a mi bi poniževali slovenski del našega naroda, ako bi se dali uspavati v iluzijo, da slovenske matere niso rodile tudi še drugih sinov, ki so še inteligentnejši, še poštenejši in rodoljubnejši od omenjenega trojstva — in da ne more najti drugih narodnih Mesijev, ki bi z novo generalštabno karto vodili svoj narod iz pustinje ponižanja, strahovanja in materialne bede.

Vsekakor so bili vsi ostali govorniki še dosti resni in čuvali so več ali manj dostojanstvo svojega položaja, edini poslanec Urek ni mogel zatajiti samega sebe in postal je, kakor običajno, oseben. — Je-li dostojno za narodnega poslanca, da se vtika z babjimi manirami v privatno življenje, o tem naj sodi njegov generalni štab. Mi mu svetujemo, naj bo malo previdnejši, ker hodi vsak vrč do stu-

denca le tako dolgo, da se razbije. Izpadov, namenjenih na brata Čeha, si menda brez odgovornosti ne sme dovoliti niti narodni poslanec. A da se najde kak narodni poslanec, ki se drzne javno na zboru brez dokazov kompromitirati ugled članice onega stanu, ki ga Nj. Veličanstvo kralj posebno uvažuje in mu posveča besede, kakor

so: »Neimari narodne duše, njegove nacionalne svesti i kulture«, je nečuveno in kaže vso podlost srca in pokvarjenost duše.

In vse te infamije so se mogle dogajati v pričo političnega eksperta, ki ni bil v stanu, da po svoji dolžnosti zaščiti poedine osebe in stanove pred trenutnim abnormalnim izbruhom tega govornika.

Pokojnina ni slučajna miloščina

Zahtevamo, da se upokojencem redno izplačujejo njihovi mesečni prejemki

Ze večkrat smo na tem mestu opozarjali na razne križe in težave, ki tarejo našega državnega upokojenca zlasti v zadnjem času, ko skušajo istočasno razni gospodje in politični žonglerji izznega političnega tabora po svojih »sijajnih« shodih s svojimi znanimi plehkimi »šlagerji« trapiti svet. Mnogo koristnejše in možatejše bi se omenjeni gospodje postavili, če bi se hoteli raje nekoliko intenzivnejše zanimati za obupni, skrajno mizerni položaj naših ubogih upokojencev, ki jim pokojnina že itak po svoji skromni odmeri komaj zadošča za lastno zasilno životarjenje. Pretirana pa tudi ni trditev, da mora med njimi več kakor polovica tudi še preživljati po več svojih brezposelnih družinskih članov, s čimer doprinašajo tudi sami največje žrtve k omiljevanju sedanje gospodarske krize in brezposelnosti.

In vendar se jim kljub temu še od meseca do meseca odtrgujejo najrazličnejši odtegljaji in, kar je še najlepše, se jim tudi njihovi mesečni prejemki, zlasti v poletnih mesecih izplačujejo skrajno — **neredno in netočno.**

Poravnajte takoj naročnino! Le od nje je odvisno izhajanje lista!

Jugoslovanski ženi — njene pravice

Naše žene, matere in dekleta ne smejo več ostati izven javnega dela, kjer jim je mesto

Naša jugoslovanska žena zavzema v našem nacionalnem, socialnem in političnem življenju tako važno mesto, da moramo smatrati za skrajno potrebno, da spregovorimo o tem važnem problemu tudi javno nekaj skromnih besed v svojem vzvišenem materinskem poklicu tisti neusahljivi živi vir, iz katerega so se porajali naši največji junaki in misleci, ki so se odlikovali v naših stoletnih borbah za svobodo in za osamosvojitve ter v vsem ostalem našem javnem življenju. Primeri zvestobe, junaštva in mučeništva doprinešeni v gigantski borbi za dosego nacionalnih pravic, so tako mnogoštevilni in divni, da ni zgolj izraz kavalirstva naša trditev, da je nacionalna in politična mozačnost jugoslovanske žene in matere že od davno preteklih dni dalje z moškimi povsem — enaka. Še več! Pri reševanju naših najtežjih socialnih vprašanj nam je služila njena tiha požrtvovalnost in plemenita ljubezen vedno lahko v najsvetlejši vzgled.

Mnogoštevilne socialne ustanove in njeno vsestransko udejstvovanje na humanitarnem področju, vse to postavlja jugoslovansko ženo v tako čisto, žarko luč, da morajo pred njo obledevati vsi papirnati socialni zakoni, ki so bili izdani v znamenju mastnih plač in

dijet. Skratka: prav pri reševanju naših najtežjih nacionalno-socialnih teženj in potreb je imela že od nekdaj naša jugoslovanska žena največ umevanja in nevenljivih zaslug. Vse to je jasno, kakor na dlani; le kdor je skrajno sirov in brezčuten v svojem srcu, bi mogel trditi drugače ali morda celo nasprotno.

Za to požrtvovalno udejstvovanje bi morali biti jugoslovanski ženi vsaj toliko hvaležni, da ji v bodoče ne bi več kratili vsaj najosnovnejših državljskih in političnih pravic. Mar smo res tako ozkosrčni, da bi nam še v »prosvitljenem« dvajsetem stoletju in sicer v lastni svobodni državi morala ostajati naša poštena jugoslovanska žena le navadna duhovna — sužnja? Za vzgled si vzmimo le ostale moderne države, kjer je državljanska in politična popolna enakopravnost med obema spoloma že davno izvedena do kraja. Že potoki črnila so se pri nas prelili doslej zaradi tega akutnega vprašanja in premnogokrat se je naša jugoslovanska žena povzdigovala v deveta nebesa: kljub vsemu temu pa so jo naši vodilni politiki in javnem in političnem življenju dosledno obdajali z visoko umetno ograjo, kakor da jo je smatrati in tretirati kot staromodno haremsko sužnjo — tur-

ško bulo. Tem zastarelim barbar-skim nazorom je treba napovedati energičen boj, ki ga moramo zmogovito dobojevati za vsako ceno. Zakaj, prav sedanja kritična doba, ki jo čutimo silno trdo in bolešno vsi brez razlike spola, zahteva od nas, da imej pri ustvarjanju in izgradnji naše skupne bodočnosti tudi naša jugoslovanska žena svobodne roke in svojo soodločevalno besedo. Zato moramo tudi njo pritegniti v svoje jeklene vrste ter jo spoštljivo vzljubiti zaradi njene požrtvovalnosti in samozatajevanja kot svojo resnično tovarišico in sestro.

To in še marsikaj drugega moramo imeti neprestano pred očmi in v spominu, ko orjemo trdo ledino boljše in srečnejše skupne jugoslovanske bodočnosti; zato moramo tudi jugoslovansko ženo poklicati na naš narodni branik. Smatramo za samo ob sebi umevno, da potrebujemo kot stranka lepše jugoslovanske bodočnosti pri svojem socialnem delu tudi njo, ki ima v gotove probleme še najgloblji vpogled. Gre pri tem predvsem za ohranitev našega zdravega rodu, katerega jedro tvori pravilna vzgoja naše mladine in pobijanje nemorale ter spolne in tuberkulozne kuge.

Skrb za ohranitev našega zdravega, krepkega rodu bodi že po naravnem materinskem čutu ena prvih in glavnih nalog naše jugoslovanske žene. Jasno pa je, da ji moramo nuditi poleg teh dolžnosti tudi vsaj temeljne državljanske pravice. Zavest in čut neločljivega tovarištva zahtevata, da posvečamo v skupni borbi za napredek,

izpopolnitev in procvit naroda tudi upravičenim težnjam naše žete naigloblje umevanje in vso pozornost. Predvsem ji moramo dati možnost dostopa in popolnega razuma tudi v našem političnem življenju. Trditev, da je njeno mesto le v kuhinji in spalnici, je brez vsake podlage in smešna, ko pa vendar vsi vemo, da se jugoslovanska žena udeležuje že povsem samostojno in tudi uspešno v različnih življenjskih poklicih. Dejstvo pa je tudi, da je pošena jugoslovanska žena bolj upravičena sodelovati v našem javnem političnem življenju, kakor pa mnogi — krivonosni importirani priskledniki in koritarji. Nedvomno je velika krivica, da ona zavedna slovenska žena, ki se je izrekla ob času majske deklaracije pod najhujšim tujim pritiskom javno za svobodno in neodvisno Jugoslavijo, po za- slugi raznih naših politikov, katerih usta so bila vedno preporna najpestrejših demokratičnih gesel, ne uživa niti temeljnih političnih in državljskih pravic.

Zato pa v času, ko ustvarja Jugoslovanska narodna stranka novo veliko dobo v jugoslovanskem državnem in narodnem življenju, ne smemo prezreti narodno zavedne jugoslovanske žene in matere ter njunih pravic, če hočemo v resnici do kraja izvršiti svoje vzvišeno poslanstvo. Dolžnost našega narodnega ženstva pa je, da nas podpre v skupni borbi s svojim požrtvovalnim delom v dobro naroda in države ter nam tako omogoči čimprejšnjo zmago pod ponosnim, čistim praporom Jugoslovanske narodne stranke.

Slovensko sadje na tujem trgu

Znane težave, na katere so našleteli slovenski sadjarji oziroma naši izvozniki sadja v letošnji sadni izvozni sezoni, so povzročile tako med širokimi ljudskimi plastmi, kakor tudi v naših gospodarskih krogih razumljivo veliko razburjenje. V javnem mnenju se je to kočljivo vprašanje razpravljalo zelo obširno in so listi objavljali dolga poročila o posameznih fazah te borbe za zaščito našega slovenskega sadjarstva in naše sadne prodaje na tujih tržiščih. V izpopolnitev našega zadnjega tozadevnega članka, kakor tudi splošne slike o položaju v tej panogi našega gospodarstva, citiramo danes del zanimivega uvodnika iz ljubljanskega »Slovenca«, ki je pisal v svoji 176. številki med drugim sledeče:

Izvoz sadja pomenja v naši trgovinski bilanci lepo postavko. Res je, da so v tej postavki seveda upoštevane tudi bosanske češplje in vojvodinsko zgodnje sadje. Veliko večji pomen za plačilno zmoglost Slovenije ali, če hočete, Dravske banovine same, pa je imel izvoz štajerskih jabolk in tudi drugega sadja, ki raste v Sloveniji. Na obmejni postaji Št. Ilj in drugih bližnjih postajah od Celja navzgor so se ob tem času na kolodvorih množili polni vagoni lepih rdečih in drugačnih jabolk. Naš kmet je z veseljem prešteval svetle novce, ki jih je po navadi takoj dobil od sadnega trgovca ali izvoznika in ponavadi takoj odšel z denarjem na davkarijo, da je plačal zaostale davke, ali v posojilnico, da je plačal obresti. Kriza seveda tudi ceni sadja ni prizanesla in že predlanski in lani so sadjerejci tožili, kako malo dobe za svoje lepo sadje. Še vedno pa so bili kolikor toliko zadovoljni, da jim je v času, ko ne gre prav nič v denar, ko lesnega izvoza sploh ni, ko ima živina sramotno ceno, da komaj krije stroške za krmo, ostal vsaj ta vir dohodkov, čeprav ok-

njen. Tega pa ni krivo inozemstvo, ki se ne brani našega sadja, tega smo krivi sami, oziroma naša narodna izvozna politika. Sicer prihajajo razne umetno lansirane vesti — zlasti trgovci iz južnih pokrajin so v takem nepravilnem poročanju zelo spretni — toda s kolikšak našo dobro voljo in vzorno svobodno organizacijo izvoza bi inozemstvo gotovo štajerska jabolka prav tako sprejemalo kakor poprej. Lani je bila konjunktura slabša, v mednarodnih trgovinskih odnosih pa je bilo za naš sadni trg-le boljše.

Res je, da nekatere države uvajajo monopolizacijo izvozne trgovine. Prva je bila v tem pravcu sovjetska Rusija, toda ker ni zmogla organizacije in ker je bila tudi njena proizvođa v razkroju, je monopolizacija izvoza razpadla. Ideja monopolizacije izvoza, ki je sicer v bistvu idealna, je tudi v vseh drugih državah doživela fiasko in danes vidimo, da večajo svoj izvoz države, ki so ohranile svobodno zunanjo trgovino (seveda ne brez že povsod običajnih carin). To dokazujejo letošnji uspehi Združenih držav, Anglije, Francije, nasprotno pa nesmiselne ovire v Nemčiji povzročajo le hujšo gospodarsko stisko. V naši državi se dosedanj posamezni poskusi niso obnesli. Monopolizacija žitnega izvoza, kakor ga je izvedla pred leti PRIZAD, je povzročil državi veliko škodo; doma je podražil najvažnejšo hrano, to je žito, v tujini pa je šlo naše žito za sramoten denar, ako sploh ni propadlo. Dobiček so imeli le posamezni posredovalci. Sedaj doživljamo onoven tak poskus in uspeli so že vidni, PRIZAD, ki ima za izvoz sadja kredite od Narodne banke, je kar pozabila in prezrla Slovenijo, pač pa favorizira Bosno in njene češplje, toda na škodo bosanskega gospodarstva samega. Že prihajajo vesti z Dunaja, kako sramotno je padla cena bosanskih če-

špelj, in sicer kar za 20 grošev pri kg. (Mišljene so cene na debelo.) V Pragi je padla cena češpelj za 100 Kč pri 100 kg, in sicer v enem dnevu. Seveda PRIZAD je vrgla ogromne množine češpelj na trg, računajoč, da bo zunanji trg kar planil po njih, pa se je bridko uštel. Ako bi PRIZAD sedaj pustila našim trgovcem, da samostojno dobe pri Narodni banki primerne kredite, oziroma vsaj prednosti pri kliringih, bi naši trgovci bili že dovolj pametni, da ne bi pošiljali celih povodnji jabolk na dunajski in praški trg ter bi se ravnali po trgovskih načelih. Ali pa ima PRIZAD drugi namen, da nemara dvigne sloves manjvrednih vojvodinskih jabolk na ta način, da nakupi v Sloveniji po najnižjih cenah naša jabolka in jih potem izvozi kot vojvodinska jabolka na svetovni

trg? Posledice bosta čutila štajerski in vojvodinski trgovec, ker pozneje ne bo nihče v svetu hotel kupovati ne štajerskih ne vojvodinskih jabolk! Ko vodimo tako nesrečno politiko z našim sadjem, pa vozijo Bolgari z brzovlaki čez naše ozemlje svoje sadje in grozdje!

Državi v korist, ljudstvu v dobro in vsem v blaginjo bo, da se da našemu sadjerejcu in našemu sadnemu trgovcu prosta pot in da država njuno stremljenje čim bolj podpre.

Slovenija je pokrajinam na jugu že mnogo žrtvovala. Bosna in druge pokrajine so ji odvzele pri različnih mednarodnih trgovinskih dogovorih vse prednosti izvoza lesa in živine, zato sedaj upravičeno brani svojo tretjo važno pridobitveno izvozno panogo: svoje sadje.

Narod se budi in vstaja

Narod prav povsod z navdušenjem sprejema program Narodne stranke in njene predstavnike

Preteklo nedeljo 12. avgusta je mlada Jugoslovanska narodna stranka priredila tri velike javne shode, ki so ji prinesli k pestri vrsti njenih javnih nastopov širom Slovenije troje novih uspehov, ki so res zavidanja vredni. Kljub besni odkriti, pa tudi zahrbtni nasprotniški agitaciji iz raznih smeri prodira evangelij velike vsenarodne ideje Jugoslovanske narodne stranke s takim elanom in nezadržno probojnostjo med najširše narodne plasti, da postaja to nasprotniško besenje vedno bolj smešno in nesmiselno ter sliči že na jezno udarjanje razvajenega otroka, ki hoče z dobrimi, nežnimi ročicami razbiti težka hrastova vrata. Ideja Jugoslovanske narodne stranke se širi prav v vseh pokrajinah in krajih širne Jugoslavije z enakim razveseljivim uspehom, o čemur najzgovornejše pričajo stotere in stotere krajevne in okrajne organizacije, ki nastajajo dan za dnem v novih občinah ali mestih. Agitacija za pravično narodno stvar oziroma za Jugoslovansko narodno stranko se enako živo razvija v Srbiji, kakor v Vojvodini, na Hrvaškem, v Bosni, Dalmaciji, Črni gori ali pa v Sloveniji. Nič se nam več ne more uspešno postavljati proti.

Vsa zlobna podtikanja nasprotnikov so zaman, ker stojimo trdno na stališču, da ima le narod, ki je temelj in jedro države, pravico odločati o svoji usodi in si sam svobodno postavljati svoje voditelje, ne pa da se mu nasilno vsiljujejo razni politični spekulanti in puhloglavi častihlepneži poleg nekaterih zločinskih koristolovskih tipov. Le na podlagi spoštovanja in varovanja srbske, hrvaške in slovenske narodne bitnosti si predstavljamo zdrave temelje pravega jugoslovanstva in edinstva. Kdor ne spoštuje lastnega jezika, podlaga je tujčevi peti. Tudi protiversko prepričanje in razpoloženje se nam skuša očitati. Kako plitki in deplasirani so ti očitki, je dokaz točni program Jugoslovanske narodne stranke, kakor tudi vsi nastopi njenih predstavnikov tako v delu med narodom, kakor tudi v borbi v narodni skupščini.

Da je res prav nasprotno, kar trdijo gospodje iz JRKD in njej sorodnih taborov, o tem se je naše ljudstvo že mnogokrat na lastne oči prepričalo, saj gleda lahko še danes v vrstah voditeljev omenjenih, slovenskemu in vsemu jugoslovanskemu narodu sovražno in škodljivo delujočih političnih orga-

nizacij ljudi, iz katerih ob sleherni priložnosti kar puhte razne frazonske, protiverske, skrajno boljševiske, komunistične in brezbožne fraze. Narod pozna te svoje sladkobesedne »prijatelje«, »brate« in »tovariše« kar »po knofih«, kakor ima navado reči naš kmet.

Da je bila Jugoslovanska narodna stranka dovoljena od oblasti, ni nobena zasluga vladne JRKD, temveč so naši vrli voditelji s sodelovanjem naroda prav v vseh pokrajinah in banovinah države dosegli to priznanje in odobrenje po dolgotrajni borbi in trdem delu le na zakoniti podlagi kot najdoslednejša in povsod dobro organizirana opozicijska stranka proti današnjemu režimu oziroma kliskarskim političnim in delovnim metodam vladne JRKD stranke. Da druge politične stranke in organizacije, ki so se pojavile v zadnjih dveh letih, niso bile dovoljene in zakonito priznane, je vzrok v tem, da niso zadostile zakonitim predpisom, ker se niso mogle zadostno organizirati v vsej državi, to pa zato, ker so večinoma le neresni politični strankarski pokreti. Za take spekulativne politične slabice in poskusnike je tudi boljše, da sa zamrli na splošno korist naroda in države že v svojem embrionalnem stadiju.

Nasprotnikom so napoti tudi naši shodi in se nam očita, češ, da smo od vlade naročena in celo od nje plačana opozicija ter kot taki vedno lahko zborujemo, kjer le hočemo. O takih izmišljotinah in podlih lažeh je škoda govoriti, ker vsak trezen in pameten človek že na prvi pogled lahko otipa debelo laž, ki ovija vse te izjave raznih faliranih političnih generalov.

Prvi shod je bil preteklo nedeljo ob 7. uri zjutraj na

DOBROVI PRI LJUBLJANI

na prostornem dvorišču Mežnarjeve gostilne. Sto in stoglavni množici zvestih prišastev in somišljenikov so razložili program Jugoslovanske narodne stranke predsednik in člana strankinega akcijskega odbora za Slovenijo v Ljubljani gg. dr. Ivo Potokar, Stanko Heinrihar in Matej Miklavčič, ki so tudi nazorno pojasnili sedanji politični in gospodarski položaj v državi ter drugod po svetu. Narod je pozorno sprejemal vsa izvajanja govornikov in jih mestoma prekinjal z burnim odobravanjem in aplavzom.

Enaki prizori so se ponavljali tudi na drugem, krasno obiskanem shodu

NA VRHNIKI

kjer se je vršil shod pred spomenikom največjega glasnika mile slovenske besede in najvnetejšega zagovornika slovenskega malega človeka, slovenskega delavca in kmeta, našega največjega slovenskega umetnika-pisatelja Ivana Cankarja. Čudna, dobrodejna skladnost je zvenela iz govorov naših govornikov napram nesmrtni besedi in resnici, dihajoči iz vseh nešteti Cankarjevih življenjskih del. Menda res ni bilo v tem kraju »pod klancem« primernejšega prostora za naš shod, kakor prav pred spomenikom našega veleuma, ki je prežgodaj odšel v boljšo večnost, ko pa ljudstvu še vedno ni nič boljše zaradi premnogih »delavcev za narodni blagor«, ki se zbirajo pod zvanečimi narodnimi gesli v taboru propadajoče JRKD, na razvalinah katere gradimo s pomočjo vsega naroda novo stavbo Jugoslovanske narodne stranke in nove lepše, boljše bodočnosti vsega jugoslovanskega naroda.

Tretji shod te nedelje je bil kljub dežju, ki pa ni mogel preplašiti mnogih stotin zavednih naših ljudi iz vseh krajev okrog Cerknice, tako iz Cerknice same, kakor tudi iz Grahovega, Blok, Begunj, Starega Loža, Gorenjega Jezera, Rakeka in od drugod, da ne bi vztrajali na zborovališču do konca, popoldne ob 3. uri

V CERKNICI

na razsežnem trgu pod lipo. Na velikem, pestro okrašenem govorniškem odru pod ponosno vihrajočo trobojnico je donela kot živ vir resnice in kot klicar svetih narodnih pravic pošena beseda naših govornikov, katerih odkritosrčni nastop in neustrašna borbenost naših govornikov, katerih borbenost sta zajela vse navzoče z nepopisno močjo in jih razvnela v takem navdušenju, da je ta dan Cerknica res pokazala za bučnim odobravanjem in glasnimi manifestacijami, da stoji z vsem svojim okolišem vred pod zastavo Jugoslovanske narodne stranke kot simbolom poštenja, svobode, pravičnosti in enakopravnosti.

Četrta mogočna manifestacija vsezmagajoče ideje Jugoslovanske narodne stranke pa je bil krasni shod na praznik Velikega Šmarna dne 15. avgusta zjutraj

PRI NOVI ŠTIFTI

pri Ribnici na Dolenjskem, na katerem se je zbral cvet naroda iz tega dela naše prelepe Dolenjske. Mogočni človeški obroč zavednih rodoljubov je tesno obkrožil z zelenjem in trobojnicami okrašeni oder na Fajdigovem gostilniškem vrtu, na katerem je otvoril ob pol 8. uri shod tamkajšnji vrli organizator g. Iva Cvar iz Žimarić pri Sodražici. Deževno vreme ni moglo motiti shoda in ljudstvo je vztrajalo s takim zanimanjem, kakor ga je mogoče beležiti le redkokje. Oba govornika, narodnega poslanca g. Miloša Dragovića in predsednika akcijskega odbora za Slovenijo g. dr. Iva Potokarja, so udeleženci shoda nagradili s takim spontanim odobravanjem in iskrenimi, vidnimi izrazi simpatije, da si kaj lepšega ni mogoče misliti.

Kakšne sadove so rodili vsi gornji shodi, vidimo najbolje iz dejstva, da se bodo v vseh navedenih in še drugih okoliških občinah že v kratkem vršili ustanovni občni zbori krajevnih organizacij Jugoslovanske narodne stranke, h kateri pristopa naše razumno, pošteno in nepokvarjeno prebivalstvo povsod kar trumboma. S takimi sodelavci nam pač ne bo nič pretežko doseči.

Iz našega pokreta

Občni zbori naših organizacij

V NEDELJO 19. AVGUSTA 1934:

V DOBOVI PRI BREŽICAH ob 8. uri zj. po končanem shodu.

NA BIZELJSKEM ob 3. uri pop.

V STRAŽIŠČU PRI KRANJU ob 7. uri zjutraj v Šmartinskem domu.

PRI DEVICI MARIJI V POLJU ob 11. uri dopoldne.

PRI SV. VALPURGI (Smlednik) ob 3. uri popoldne v gostilni »pri Jošku« za občino Trboje.

V NEDELJO 26. AVGUSTA 1934:

NA POLŠNIKU ob 7. uri zjutraj.

V LITJI ob 3. uri popoldne.

V VELIKIH LAŠČAH ob 8. uri zj.

V SODRAŽICI ob 11. uri dop.

V LOŠKEM POTOKU ob 2. uri popoldne.

V DOLENJI VASI PRI RIBNICI ob 5. uri popoldne.

IZ STRANKE

Za nedeljo 19. avgusta t. l. napovedani ustanovni občni zbor krajevne organizacije v Rajhenburgu se je moral iz nepredvidenih razlogov preložiti na poznejši čas.

Vse člane, prijatelje, organizatorje in somišljenike, ki žele imeti v svojih občinah ustanovne občne zbornice krajevnih organizacij Jugoslovanske narodne stranke, prosimo, da nam to sporoče pravočasno in ne v zadnjem trenutku, da jim moremo razporediti delegate akcijskega odbora za njihove zbornice, kakor tudi ne smejo biti prepozni s prijavo zbornice oblasti. Vse tiskovine se dobe pri stranki v Ljubljani, na katero pišete vedno točno na naslednji naslov:

»EDINOST«, glasilo Jugoslovanske narodne stranke, za tajništvo stranke, Ljubljana, poštni predal št. 115.

KAMNIŠKA BISTRICA.

Dne 12. t. m. se je ob 6. uri zjutraj vršil ustanovni občni zbor krajevne organizacije Jugoslovanske narodne stranke za tukajšnje občino. Občnega zbora se je kljub zgodnji uri, ki je bila neprimerna zlasti za Mekinje in Črno, udeležilo krog 300 zavednih mož in fantov.

Občni zbor je otvoril organizator g. Turšek, ki je v jedrnatih besedah poudarjal kako važno je v teh razrvanih časih politične nemoralnosti pri nas krajevna organizacija Jugoslovanske narodne stranke. Saj se je 24. junija, na dan tukajšnjih občinskih volitev pokazalo, česa vsega je vladajoča Nacionalna stranka zmožna.

Nato je podal besedo g. Kollmannu, ki je v ožjih potezah razložil program in namen stranke, ter navzoče pozival k skupnemu in uspešnemu delu, ki je mogoče le v močni organizaciji Narodne stranke.

Po govoru g. Kollmana je povzel besedo upokojeni vladni svetnik g. dr. Vidic, ki je svoj zelo temperamentni govor posvetil politiki sedanje vladajoče stranke. Med drugim se je tudi dotaknil nepravilnosti in goljufij pri zadnjih tukajšnjih občinskih volitvah.

Kot zadnji govornik je nastopil g. Kornhauser iz Ljubljane. Njegov govor je navzoče poslušalce naravnost navdušil. V energičnih besedah je kritiziral gospodarsko in finančno politiko vladajoče JRKD, ki kmetu obrtniku in delavcu noče pomagati iz obupnega položaja, v katerega je zašel po njeni krivdi. Za lepe govore so bili govorniki od zborovalcev nagrajeni z burnim odobravanjem.

Članov imamo do danes prijavljenih točno 335. Priglašajo pa se še vedno novi in bo organizacija kmalu štela nad 400 zavednih članov. Naceljni, kje ste? Dokazite nam, na kakšen način ste prišli pri zadnjih volitvah na 311 glasov! No, pa saj to že vemo!

V odbor krajevne organizacije so bili izvoljeni:

Gg.: Mihael Kočar st., predsednik, Tomaž Uršič iz Zagorice in Franc Senožetnik ml. iz Zavrha za predsednika, tajnik je Turnšek Franjo, blagajnik Prodnik Viktor, odborniki so Gradišek Jožef, Zg. Stranje, Štebrič Janez st., Sp. Stranje, Zamljen Franc, Bistrica, Berlec Franc, Županje njive, Galin Franc, Kališe, Balantič Alojz Stahovica, Zvržina Benedikt, Brezje, Pirc Ivan, st., Godič, Ogrinc Avgust, Mekinje, Kladnik Franc, Žaga in Štebrič Jože, Stolnik. Namest-

niki so: Bernot Janez, Koritnik Anton, Trobevšek Anton, Lanišek Primož, Slevcec Valentin, Žagar Anton, Sušnik Franc ml., Hočevnar Maks, Sušnik Anton in Rak Franc iz istih vasi, kakor odborniki.

Nadzorstveni odbor tvorijo gg. Lah Matija, Stahovica, Uršič Valentin, Kamniška Bistrica in Smuk Franc, Prapretno-Zakol.

Namestniki so gg.: Grkman Alojz, Sp. Stranje, Dobovšek Andrej, Bistrica in Zore Vinko, Sp. Stranje. Delegati so: Turnšek Franjo, Koritnik Anton iz Sp. Stranj in Gruden Štefan iz Godiča, namestniki pa Kemperle Anton, Županje njive, Kočar Janez, Zagorica in Trobevšek Alojzij iz Stranj.

Občina Kamniška Bistrica je letoviščarski kraj. Stalno jo obiskujejo tujci od blizu in daleč ter se vzpenjajo na njeno veličastno gorovje. Celo naš ljubljani kralj Aleksander nas poseti nekajkrat v letu, ker ima v tukajšnji občini svoje lovišče. Da je vedno kaj novega, je jasno, ker vsak turist prinese kakršnokoli novico s seboj. Tako je bilo tudi v vročem poletju, ako se ne motimo, je bilo 24. junija okrog 8. ure zvečer. Pri župni cerkvi v Stranjah je slovesno pritrkavalo. Pa so se ljudje spraševali, kaj vendar pritrkavajo nocoj, saj ni jutri nohenega praznika. Pa se je kmalu izvedelo, zakaj tako pritrkavanje. Doli od Malenškove gostilne iz Kregarjevega proti Stranjam, čez lepo Mekinjsko polje, tja doli proti beli Ljubljani se je pomikal žalni sprevod, ker so ta večer ponovno spremili k večjemu počitku nekaj tukajšnjih propadlih »politikov«.

Pa sta se ata »Narod« in »Domovina« iz Ljubljane nad tem zvonjenjem zelo hudo razburjala. Vidi se, da muzikalniča pač nista, ker jima je mojstrsko pritrkavanje stranskih fantov na krasno ubrane stranske zvonove tako močno šlo na živce. In tudi pozabila sta, kar se v Ljubljani kaj lahko zgodi, da je lepa krščanska navada, da ranjnim, ko jih spremljajo k večjemu miru in pokoju, po naših cerkvah zvone. Razlika je bila le ta, da smo jih namesto navadnega mrliškega zvonjenja spremljali — s slovesnim pritrkavanjem.

HOMEČ PRI KAMNIKU.

Preteklo nedeljo se je vršil dopoldne tukaj v Repanškovi gostil-

ni zbor članov in pristašev Jugoslovanske narodne stranke, na katerem je bilo sklenjeno, da se tudi pri nas ustanovi krajevna organizacija stranke. V ta namen je bil izvoljen pripravljalni odbor, ki mu predseduje g. Etlbin Jerman, trgovec iz Šmarce, dočim so v odboru gg. Franc Rode iz Nožc, Franc Grčar s Homca, Ivan Borec iz Šmarce, Janez Zupan iz Preserja in Franc Rode iz Jarš. Pripravljalno delo bo kmalu gotovo, enako tudi akcija z vpisovanjem članstva, na kar se bo sklical ustanovni občni zbor krajevne organizacije, kar se bo zgodilo v najkrajšem času.

MOTNIK.

Tudi pri nas smo postali zelo pridni z organizatornim delom na širjenju Jugoslovanske narodne stranke. Preteklo nedeljo 12. avgusta popoldne smo že imeli zelo dobro obiskan ustanovni občni zbor krajevne organizacije, ki ji načeluje agilni predsednik g. Hribovšek Zdravko, usnjarnar iz Motnika, tajnik je g. Kogej, dočim je bil za delegata za okrajni občni zbor izvoljen g. inž. Osojnik. V odboru so sami delavni in zelo zavedni odborniki, katerih listo bomo objavili prihodnjic.

TRBOVLJE.

Zelo nestrpno, v negotovosti, ali pridejo ali ne pridejo po šestdnevni ponovni gladovni stavki iz jame črni prijatelji, rudarji in rešitelji Trbovelj in ostalih revirjev, smo čakali pred rovom, pomešani s stoglavimi množicami otrok, žen, mater, drugih rudarjev in reševalnega moštva. Globoko sočutje s temi heroji, s temi živimi mrlji, trpečimi za svoj rod in za skupno stvar ter vsaj zasilno, borno življenje, nam je leglo v duše in ni mogla glasna beseda iz naših grl, ko so prihajali, blede, upadli in trudni iz črne notranjosti zemlje. Tega nemega svidenja, ki ga je moral občutiti z ginjenostjo in trpkostjo vsak, kdor nosi srce v prsih, ni mogoče opisati. Toda razumljiv je bil ta sprejem. Kadar človek hudo trpi, globoko čuti in ljubi; takrat ni besed, takrat govore le oči in en sam pogled mnogokrat pove več, kakor razgovor mnogih ur. Zato vam, dragi trboveljski rudarji, tem potom prisrčno kličemo: »Tisočkrat pozdravljeni, bratje!«, obenem pa vas za-

gotavljamo, da bomo v nadaljnji vaši borbi, ki vas še čaka, stali vedno zvesto ob vaši strani in vas vsestransko podpirali, da bo uspeh čim večji, ker vaša zmaga je tudi naša zmaga, zmaga pravice in poštenja.

V sredo je bila stavka končana z delnim, skoraj bi rekli: popolnim uspehom in bo TPD pri bodočih pogajanjih nedvomno dobro premislila, preden bo zopet poskušala odtrgovati tam, kjer nič ni in kjer že davno zro iz tisočerih bledeh obrazov rudarskih otrok, mož in žena ene same ogromne oči bede, lakote in očitane krivice. Paziti bo treba, ker star ljudski pregovor pravi, da gre v tretjič rado! — Ob.

VELIK SHOD V LEBANU

V nedeljo dne 26. avgusta t. l. bo priredila Jugoslovanska narodna stranka velik javen shod v Lebanu v volilnem okraju našega borbenega in neustrašnega narodnega poslanca g. Miloša Dragoviča. Ta shod naj bo največičastnejši odgovor izmišljotinam voditeljev JRKD stranke, prav posebej pa bivšemu ministru g. Puclju in g. dr. Kramerju oziroma njegovemu osebnemu glasilu »Jutru«, češ da poslanec g. Dragovič sploh ne sme med svoje volilce in da sploh ne more prirediti v svojem volilnem okraju nobenega shoda. Shoda se bodo udeležili tudi nekateri člani akcijskega odbora za Slovenijo v Ljubljani, pričakovati pa je, da se ga bo udeležil tudi gostobesedni ljudski gromovnik g. Pucelj, ki ga je g. Dragovič na ta shod že javno prav posebej povabil.

IZ UREDNIŠTVA

Vse cenj. dopisnike vljudno prosimo, da nekoliko potrpe, ker smo morali mnogo gradiva odložiti za prihodnjo številko; uporabiti smo morali predvsem nujnejši in časovno neodložljivi material. Samo nekoliko potrpljenja, pride vse na vrsto.

Vsi v članske vrste opozicijske Jugoslovanske narodne stranke!

Radivoj Peterlin-Petruška:

24

K mätuški Rusiji

— Rad bi vedel, kdaj gre kak parnik v Pirej. — »O, dobro, gospod. Pojdite kar z menoj... Tako bo vse v redu!«

Pelje me po ozkih ulicah nazaj na pristan in ob obali daleč naprej. Čudna se mi zdi ta dolga pot in se ustavim.

»E, nič se ne boj, gospod; takoj bova tam.«

In res, hodiva še dobro minuto po smrdljivem obrežju in se ustaviva pred leseno agenturo neke grške parobrodne družbe. Vstopiva. Delavec govori nekaj grški in pokaže z očmi na mene. Spet govore med seboj grški, a ne razumem niti besedice, le »hagios Georgios« mi brni po glavi, ker so ga parkrat imenovali.

»Veste, gospod: parnik »Sveti Jurij« pride nocoj in odplove jutri zjutraj proti Pireju. Lahko kar na njem prenočujete. Vozni listek dobite kar tu.«

— Dobro, pravim, si bom vsaj malo ogledal mesto. Plačam zahtevano vsoto, spravim listek in grem.

»E, gospod, tudi meni morate kaj dati, ker sem vas pošteno pripeljal semkaj.«

— Dobro, — pravim — tudi ti dobiš svojo plačo. —

Dam mu nekaj drobiža. Vzame denar, se zahvali, zadovoljno zažvižga, mahne z rokama in že izgine v stranski ulici.

— Kaj, če so me pa potegnili ti hudiči? — mi šine naenkrat v glavo. — Toda, saj imam vozni listek v žepu in do noči je še daleč. —

Malo ocedim se, obrišem v travi s čevljev prah in grem pohajkovat po mestu.

Do noči imam torej dovolj časa, da si ogledam Patras, ali pravzaprav Pâtra in njegovo bližnjo okolico.

Mesto je čisto moderno zidano, česar po drugih orientalskih primorskih krajih ne najdeš zlepa. Pravične, ravne ulice, ki jih pravokotno sekajo druge se raztezajo čez vse mesto in nudijo sliko urejenega pristaniškega mesta. Patra ima tudi električno cestno železnico in železniško zvezo z Atenami in drugimi kraji Grčije, dalje vodovod z izborna vodo in električno razsvetljava.

V pristanišču vre noč in dan življenje. Parniki prihajajo, tvorijo vino, laške orehe in drugo južno sadje, največ pa seveda rozine, ki so glavni predmet grškega izvoza. Od starega beneškega gradu, v katerem je zdaj ječa in vojašnica, je prav lep razgled na mesto, luko in okolico. Prebivalcev mora imeti gotovo kakih petdeset tisoč in kakor vidim, jih mora biti mnogo zaposlenih po raznih tovarnah, katerih dimniki štrle na vseh koncih mesta visoko v nebo.

Nad mestom se v tišini stekajo celi oblaki tovarniškega dima in čuden, enakomerni šum vlada nad njim. Solnce pripeka, šum me dela trudnega in zato ležem pod oljko na travo in zadremam.

Pričkanje treh vajakov me zbudi iz spanja. Začuden jih ogledujem. Tako neznatni se mi zde ti potomci slavnihi Špartancev. In vendar ravno tukaj v Patrasu so se Grki najprej uprli turški nadvladi pod vodstvom svojega patrijarha Germanesa leta 1821. in od tu se je razširila vstaja po celi Grčiji in njenih otokih in nazadnje po dolgih hudih bojih osvobodila ves narod izpod turškega jarma.

Solnce je že zašlo. Izza rta se je pokazala večja ladja in se napravlja v pristanišče.

— Kaj pa, če je to »Sveti Jurij«, s katerim se bom odpeljal proti Pireju? — se spomnim. — Jaz pa tukaj ležim in spim, kakor bi se mi nikamor ne mudilo. —

Hitro se spustim po bližnjici v mesto, poiščem v stranski ulici ob pristanišču znano zastopstvo, kjer sem kupil vozni listek in vprašam, če je mogoče že parnik »Hagios Georgios« tukaj.

»Hagios Georgios?« se začudi uradnik. Tudi jaz ga začudeno pogledam.

— To je vendar oni parnik, s katerim se bom odpeljal v Pirej. Tu imam vozni listek, ki sem ga davi pri vas kupil. —

Uradnik pogleda listek in se še bolj čudi. V kotu se izza pulta pokaže kuštrava glava in reče uradniku par grških besed. Uradnikovo lice se naenkrat razjasni.

»Aha, — pravi — to ste vi! Je že prav. Toda... »Svetega Jurija« še ni tu. Zakasnil je in pride ponoči, ali pa šele jutri zjutraj. Potrpeti morate in lahko mirno spite to noč kar v gostilni, ker odide šele jutri opoldne iz Patrasa...«

Kaj naj storim? Nič ne pomagá: grem v gostilno, kjer sem zjutraj pustil svoje stvari in se dogovorim z gospodarjem glede prenočišča. Stvar mi pa postaja vedno bolj zagonetna in vedno manj všeč.

Spim zelo slabo, nekaj me vsó noč pika, najbrž komarji, in vroče mi je, da zmečem vsó odejo s sebe in vseeno se mi še pari vse telo, kakor bi ležal v parni kopeli.

Drugo dopoldne ob enajstih sem že spet pri zastopništvu broderske družbe, lastnice mitološkega »svetega Jurija«.

— Kako je? Ali je parnik že v pristanišču? — Dalje prihodnjic.